

Zij-instroom en regionale samenwerking:
eerste opbrengsten en ervaringen

Zij-instroom en regionale samenwerking: eerste opbrengsten en ervaringen

Het primair onderwijs kampt met een lerarentekort. Een van de mogelijke oplossingen is zorgen dat er meer zij-instromers voor de klas komen te staan. Om dit te stimuleren, heeft het ministerie van OCW subsidie verleend aan elf regionale projecten die zij-instroom bevorderen. Samenwerkingsverbanden van schoolbesturen en pabo's ontwikkelen binnen de projecten een duurzame aanpak om zij-instromers te werven, te selecteren, aan te stellen, op te leiden en te begeleiden.

Inmiddels zijn de projecten op stoom. Wat zijn succesfactoren, goede praktijken en belemmeringen die betrokkenen signaleren? In hoeverre hebben de projecten overeenkomsten met elkaar en waarin verschillen ze juist? En wat kunnen schoolbesturen en pabo's die ook aan de slag willen met zij-instroom, hiervan leren? Aandachtspunten, succesfactoren en goede praktijken uit de projecten staan hiernaast beschreven.

Succesfactoren

Uit de projecten komen verschillende succesfactoren en voorwaarden voor succes naar voren.

• Intensieve samenwerking

Wanneer er al goede contacten waren tussen opleiding en schoolbesturen, konden de **projecten snel van start gaan**. Zo'n **bestaand netwerk** zorgt ervoor dat de samenwerking soepel verloopt. Zo werkten de partners bij bijna alle projecten al samen in een Opleidingsschool.

Daarnaast kan het zij-instroomproject de **samenwerking tussen opleiding en schoolbesturen versterken**. Dit komt bijvoorbeeld doordat HR-medewerkers van schoolbesturen niet eerder met medewerkers van de pabo aan tafel zaten. Als er behoefte is aan aanpassingen in bijvoorbeeld de opleiding, schakelen en handelen de partners snel.

• Positiever beeld van zij-instromers

In eerste instantie waren sommige bestuurders, directeuren en lerarenteams terughoudend als het ging om zij-instromers. **Naarmate zij meer ervaring opdoen met zij-instromers, kijken ze veel positiever**

tegen deze doelgroep aan. Een voorwaarde is wel dat zij overwegend **positieve ervaringen** opdoen met zij-instromers. Een goede selectieprocedure is daarvoor van belang.

• Ervaren urgentie

Doordat scholen en besturen positiever tegenover zij-instroom staan, zijn zij **meer bereid om erin te investeren**. Door het lerarentekort is de **urgentie** om met zij-instromers aan de slag te gaan duidelijk voor veel schoolbesturen. De ervaren urgentie werkt als katalysator.

• Meer diversiteit en meer schoolbesturen betrokken

Zij-instromers brengen allerlei verschillende ervaringen en achtergronden met zich mee. Dit zorgt voor **meer diversiteit**, wat een grote meerwaarde is voor de scholen. Voor veel projecten is deze diversiteit een expliciet doel. De uitvoering verschilt nog: het ene project richt zich op kandidaten uit aanverwante sectoren, terwijl andere projecten juist gaan voor maximale diversiteit.

Tot slot komt het voor dat **andere schoolbesturen** uit de regio op later moment bij de projecten en/of de

OPBRENGSTEN
ZIJ-INSTROOM

UPDATE PROJECT ZIJ-
INSTROMERS AMSTERDAM

UPDATE PROJECT
LIMBURG

UPDATE PROJECT
DRENTE

UPDATE PROJECTEN
WERK MAKEN VAN LEREN

EDUCATIEVE MINOR EN PROJECT
GULDEN MIDDENWEG

ontwikkelde opleiding aanhaken, waardoor er nog meer plaats is voor zij-instromers.

Gemeenschappelijke punten

Uit de gesprekken bleek dat er bij de verschillende projecten veel gemeenschappelijke punten te benoemen zijn. Van de manier waarop de scholen te werk gaan tot het enthousiasme waarmee de trajecten zijn ontvangen: dit zijn de punten die de projecten gemeen hebben.

• Enthousiasme en groot animo

Zowel bij de projectteams als bij de kandidaten zelf heerst **veel enthousiasme**. Het is een hele mooie doelgroep.

Bij geïnteresseerden vertaalt het enthousiasme zich in een **groot animo** voor de zij-instroomtrajecten. Hierdoor is werving in veel gevallen niet nodig.

In het noorden richt de **wervingskracht** zich daarom niet alleen op zij-instroom, maar op werken in het primair onderwijs in het algemeen. Dit heeft als doel om meer mensen te werven en om detachings- en recruitmentbureaus de loef af te steken.

• Overeenkomstige aanpak zij-instroomtraject

Bij allerlei projecten blijkt sprake te zijn van een overeenkomstige aanpak van het zij-instroomtraject. Zo geldt nagenoeg altijd dat zij-instromers **eerst een**

bovenformatieve aanstelling krijgen. Dat is aan de ene kant om zich te ontwikkelen en de kans te vergroten dat de kandidaat het traject succesvol afrondt. Aan de andere kant vinden veel projectleiders het onverantwoord om zij-instromers direct volledige verantwoordelijkheid te geven en zonder ervaring voor de klas te zetten. De duur van de bovenformatieve aanstelling varieert per kandidaat.

Verder komt naar voren dat kandidaten met een **verwante opleiding doorgaans het meest geschikt** lijken. Kandidaten die nog niet klaar zijn voor het zij-instroomtraject, krijgen vaak een doorverwijzing naar **de (verkorte) deeltijdopleiding**.

Zij-instroom is als maatregel ontoereikend om het lerarentekort op te lossen. Uit sommige samenwerkingsverbanden zijn inmiddels **nieuwe initiatieven ontstaan**, bijvoorbeeld het opleiden van onderwijs-assistenten tot leraar.

Selectietraject

Bij zij-instroom hoort niet alleen een goed vormgegeven traject binnen de school en opleiding, maar minstens zo belangrijk is het selectietraject dat vooraf plaatsvindt. De projecten verschillen hierin qua aanpak.

De oriëntatie voor het zij-instroomtraject vertoont wel overeenkomsten: veelal bestaat deze uit gesprekken, tests, meelopen op school ter oriëntatie en ter voorbereiding van het assessment.

• Verschillende oriëntatiefases: van educatieve minor tot uitgebreid traject

De **educatieve minor** van de Marnix Academie vormt een uitgebreid oriëntatietraject. Studenten volgen de minor omdat ze overwegen om leraar te worden, maar zeker willen weten of de opleiding en het beroep bij hen past.

In een van de **selectietrajecten** maakt de kandidaat een test, zijn er verschillende gesprekken met zowel schoolleiding als schoolbestuur en loopt de kandidaat twee keer veertig uur stage. De eerste stage is gericht op oriëntatie. De tweede dient ter voorbereiding op het assessment. Betrokkenen vonden dit traject in eerste instantie vrij uitgebreid, maar ondertussen ziet iedereen in dat zo'n voorfase essentieel is. Het geeft ook voor de kandidaat een scherp beeld van werken in het basisonderwijs. Deze vorm van oriëntatie en selectie dragen bij aan het vertrouwen dat zij-instroom kwalitatief goede leraren oplevert.

In elk van de oriëntatietrajecten is er **aandacht voor het beroepsbeeld**. Het beeld dat geïnteresseerden hebben van het werk als leraar basisonderwijs blijkt namelijk vaak onjuist te zijn.

• Online assessment en afspraken over landelijk niveau

Meerdere projecten zetten een **(online) pre-assessment in om inzicht te krijgen in de geschiktheid van een kandidaat** en in eventuele aandachtspunten tijdens de opleiding. Deze tests focussen onder andere

OPBRENGSTEN
ZIJ-INSTROOM

UPDATE PROJECT ZIJ-
INSTROMERS AMSTERDAM

UPDATE PROJECT
LIMBURG

UPDATE PROJECT
DRENTHE

UPDATE PROJECTEN
WERK MAKEN VAN LEREN

EDUCATIEVE MINOR EN PROJECT
GULDEN MIDDENWEG

op motivatie, competenties als rekenen, capaciteiten en studievaardigheden.

De **assessments zijn nog erg verschillend** van elkaar. Daarom maakt het Lobo hier de komende tijd afspraken over, zodat er een duidelijke ondergrens ontstaat voor de toelaatbaarheid van kandidaten. Het doel is dat uiteindelijk landelijk dezelfde standaard geldt. Zo kunnen de opleidingen en scholen gezamenlijk de kwaliteit van zij-instromers waarborgen. Als het niveau elders lager ligt, dan is dat schadelijk voor zowel het imago als de kwaliteit van zij-instromers.

Opleiding

Als een kandidaat het assessment succesvol heeft afgerond, dan kan hij of zij doorstromen naar de opleiding. In welke vorm de opleiding is gegoten en hoe deze is ingericht, verschilt per regio. In een aantal projecten is de opleiding deels geïntegreerd in de **deeltijdopleiding**, bij andere projecten ligt de focus op individueel **maatwerk** of staat **blended leren** centraal. De contacttijd is beperkt en soms deels online. Het werkplekleren op school vormt een belangrijk deel van de opleidingen.

Alle opleidingen vereisen een hoge mate van **zelfredzaamheid en zelfsturing** van de studenten. Ook is bekend dat het zij-instroomtraject **zwaar** is. Bij sommige projecten krijgen kandidaten 0,2 fte studieverlof, oftewel een **betaalde studiedag**. Dit is ingevoerd

om te voorkomen dat ze afhaken omdat het traject te zwaar is. Zij-instromers vinden het prettig om **met andere zij-instromers in één groep** te zitten, zodat ze ervaringen kunnen uitwisselen.

Begeleiding

Alle projecten zijn het erover eens dat het van groot belang is om goede begeleiding te bieden, zodat zij-instromers zich tot kwalitatief goede leraren kunnen ontwikkelen. De invulling van de begeleiding verschilt tussen de projecten. Doorgaans is er een **mentor** die de dagelijkse begeleiding voor zijn rekening neemt, en een **schoolopleider** die naar de ontwikkeling van de zij-instromer kijkt. Soms is er ook een **expert** die adviseert over voorbereidingen in de aanloop naar het bekwaamheidsonderzoek.

Ook voor de **schoolleider** is er een rol in de begeleiding. De zij-instromer is in dienst van het schoolbestuur en maakt daardoor deel uit van de functionerings- en beoordelingscyclus. Vanuit het bestuur is er doorgaans een monitorende rol voor iemand van **human resources**. Daarnaast is het van belang dat een zij-instromer terug kan vallen op collega's uit het **lerarenteam** voor hulp en advies.

Zij-instroom vraagt het nodige van betrokken scholen op het gebied van begeleiding, opvang en het organiseren van tijdelijke dubbele bezetting. Door dit goed te organiseren kunnen scholen zij-instromers die ruimte

daadwerkelijk bieden. Zo worden ze bijvoorbeeld niet als vervanger ingezet bij ziekte. De schoolopleider heeft hier een bewakende rol in. Op veel scholen is voldoende expertise op het gebied van begeleiding van voltijd studenten. Binnen sommige projecten is aandacht voor de vaardigheden die de begeleiding van volwassenen vergen.

Conclusie

De projecten laten zien dat het in korte tijd opzetten van een succesvol zij-instroomtraject mogelijk is. Het is dus ook voor anderen mogelijk om in een vrij kort tijdsbestek een zij-instroomtraject te realiseren. Een belangrijke succesfactor is goede samenwerking en afspraken tussen schoolbesturen en opleiding. Een andere succesfactor is het enthousiasme onder alle betrokkenen. Zij-instroom kan het tekort aan leraren verlichten en is daarnaast waardevol vanwege de diversiteit in achtergrond die zij-instromers meebrengen.

In de volgende uitgave komen de ervaringen van zij-instromers zelf aan bod. Ook is er dan meer aandacht voor het opleidingstraject en de begeleiding van zij-instromers.

OPBRENGSTEN
ZIJ-INSTROOM

UPDATE PROJECT ZIJ-
INSTROMERS AMSTERDAM

UPDATE PROJECT
LIMBURG

UPDATE PROJECT
DRENTHE

UPDATE PROJECTEN
WERK MAKEN VAN LEREN

EDUCatieve MINOR EN PROJECT
GULDEN MIDDENWEG

Update project zij-instromers Amsterdam

De Amsterdamse schoolbesturen voor openbaar onderwijs (de Federatie) zijn samen met de Hogeschool van Amsterdam (HvA) een project voor zij-instromers gestart. Het eerste deel van het project bestaat uit een intensief voortraject waarbij geïnteresseerden zich oriënteren en zich voorbereiden op een geschiktheidsonderzoek. Het tweede onderdeel is een nieuwe begeleidingsstructuur voor het zij-instroomtraject. Het ministerie van OCW heeft gezorgd voor een subsidie, zodat het van start kon gaan. Hoe staat het er nu voor met het project?

Goede informatie voor succesvol, ingewikkeld voortraject nodig

Bij het voortraject was veel budget begroot voor promotie en werving, maar dit bleek niet nodig. Kandidaten meldden zich spontaan aan en willen graag in het onderwijs aan het werk. Zo waren er het afgelopen jaar maar liefst 227 geïnteresseerden aanwezig op de voorlichtingsbijeenkomst van de HvA. Op dit punt is het voortraject dus succesvol.

Aan de andere kant is het voortraject redelijk ingewikkeld. Zo zijn er onder meer een selectiegesprek, meeloopdagen met opdrachten en een basiscursus didactiek en klassenmanagement op de HvA. Geïnteresseerden hebben daarom behoefte aan duidelijke informatie hierover. Betrokkenen bij het project werken op dit moment aan het stroomlijnen van de voorlichting, zodat dit niet te veel van hun tijd in beslag neemt. Er is bijvoorbeeld een handboek met voorbeelden in de maak. Ook zijn er plannen voor het oprichten van een informatiepunt.

Drie nieuwe vormen van begeleiding

Een onderdeel van het project bestond uit het inbedden van de nieuwe begeleidingsstructuur voor zij-instromers in de bestaande opleidingsschool. Een goede begeleiding is essentieel voor het welslagen van het traject. Er zijn drie vormen van begeleiding die elkaar versterken:

1. De mentor/werkbegeleider

Dit is meestal de duo-collega die samen met de zij-instromer voor de klas staat. Deze begeleidt het werk in de klas, zoals de dagplanning. Als de zij-instromer in september begint, dan is er meestal tot december sprake van deze dubbele bezetting. Vanuit de regeling moet een zij-instromer eigenlijk vanaf het begin alleen voor de klas staan, maar in de praktijk is dit doorgaans niet verantwoord. Dit vormt een knelpunt.

2. De opleider in school

Deze houdt zich bezig met de competentieontwikkeling van de kandidaten. Op dit moment verschillen de opleiders nog in de aanpak van de begeleiding. Daarover zijn de betrokkenen in gesprek.

3. De expert assessor

Deze helpt bij de voorbereiding van het geschiktheidsonderzoek, dat aan het einde van het voortraject

OPBRENGSTEN
ZIJ-INSTROOM

UPDATE PROJECT ZIJ-
INSTROMERS AMSTERDAM

UPDATE PROJECT
LIMBURG

UPDATE PROJECT
DRENTHE

UPDATE PROJECTEN
WERK MAKEN VAN LEREN

EDUCatieve MINOR EN PROJECT
GULDEN MIDDENWEG

plaatsvindt. Hij of zij gaat een aantal keer met de zij-instromer in gesprek over de aanpak van dat onderzoek.

Afgestudeerden hbo Pedagogiek meest succesvol

De kandidaten hebben verschillende achtergronden. Er zijn bijvoorbeeld mensen die hbo Pedagogiek gestudeerd hebben, mensen die hiervoor dansles of muziekles gaven en mensen die werkloos zijn geworden en het zij-instroomtraject als een mooie kans zien. Tot nu toe lijken de afgestudeerden van hbo Pedagogiek het meest succesvol in het traject. Door hun aanverwante opleiding hebben zij al de nodige voor-kennis. Kandidaten die ervaring hebben in de interactie met groepen kinderen lijken een voorsprong te hebben.

Wisselwerking 'student' en docent opleiding nog niet optimaal

Uit de eerste evaluaties van zij-instromers is gebleken dat de wisselwerking tussen 'student' en docent nog niet altijd optimaal is. Zo voelt een aantal kandidaten zich door sommige docenten te schools behandeld, ter-

wijl andere docenten juist veel eigen verantwoordelijkheid geven. Voor de begeleiders op school geldt hetzelfde. Zij zijn heel bekwaam in het begeleiden van voltijd studenten, maar nog niet zo ervaren in het begeleiden van volwassenen. Daarom gaat de komende tijd extra aandacht uit naar de vaardigheden van begeleiders op dat vlak.

Evaluatie januari 2019 op de kalender

In januari vinden er groepsgesprekken plaats om het project te evalueren. Dat is een goed moment, omdat de eerste lichter zij-instromers dan een jaar bezig is met het traject. Zo kunnen de betrokkenen bij het project en de zij-instromers leren van elkaars ervaringen. Op die manier wordt het traject steeds beter.

Een goed begin is het halve werk, zo vonden twee groepen schoolbesturen uit respectievelijk Midden- en Zuid-Limburg. Daarom bedachten zij een uitgebreid voortraject voor zij-instromers. Vervolgens kwamen zij ook met een plan om maatwerk en begeleiding te bieden tijdens de opleiding zelf. Dankzij de financiële hulp van het ministerie van OCW is dit project inmiddels van start gegaan. Wat is de status van deze ambitieuze plannen?

Uitgebreid voortraject

De betrokkenen hebben een uitgebreid voortraject ontwikkeld. Het traject bestaat onder andere uit twee stages van veertig uur met daar omheen vier gesprekken ter oriëntatie en beoordeling. Hierna is de potentiële zij-instromer klaar voor het geschiktheidsonderzoek. Heeft de kandidaat ook dit onderzoek succesvol afgerond en een plek als zij-instromer bij een school gevonden? Dan kan hij of zij aan de opleiding beginnen.

Positieve gevolgen van het voortraject

Veel betrokkenen vonden het voortraject aanvaardbaar te uitgebreid. Maar zij zijn inmiddels bijgedraaid. Ze zien in dat het traject er juist voor zorgt dat alleen de meest geschikte kandidaten doorstromen naar de opleiding.

Ook de directeuren en schoolbesturen die sceptisch tegenover zij-instroom stonden, hebben meer vertrouwen gekregen door het voortraject. Ze kijken hierdoor steeds positiever tegen zij-instroom aan.

Daarnaast biedt het voortraject voordelen voor de

kandidaten. Ze krijgen een duidelijk beeld van werken in het onderwijs en de opleiding. Zo weten ze waar ze hun baan voor opgeven en waar ze aan beginnen. Dit zorgt voor minder uitval en op de langere termijn voor succesvolle zij-instroom.

Enorm veel animo voor zij-instroom

Het projectteam ging er vanuit dat actieve werving van kandidaten nodig zou zijn, maar niets bleek minder waar. Er hebben zich maar liefst een kleine driehonderd geïnteresseerden aangemeld. De belangstelling was zo groot dat het de betrokkenen bij het project veel tijd kostte. Daarom ligt de uitvoering ervan nu bij de besturen.

Intensieve begeleiding, grote zelfstandigheid

Blended leren is de gekozen onderwijsvorm van de opleiding. Dat houdt in dat iedere zij-instromer op elk gewenst moment met de opleiding kan starten. Op dit moment zijn er zeventien studenten, maar de verwachting is dat het er aan het einde van het jaar dertig zullen zijn.

Eens per week zijn er bijeenkomsten. Verder gebeurt alles online. Zoals de voorbereiding van kandidaten en hun onderlinge kennisdeling. Dat vraagt een grote zelfstandigheid. Tot nu toe is gebleken dat de studenten goed in staat zijn om zichzelf sturing te geven.

De zij-instromers hebben op de scholen een bovenformatieve aanstelling voor zolang als dat nodig is. Een kandidaat gaat pas zelfstandig voor de klas staan als hij of zij er klaar voor is. Die heeft daardoor de ruimte om zich te ontwikkelen. Om dit allemaal zonder problemen te laten verlopen, zijn er vanuit het bestuur, vanuit de school en vanuit de opleiding meerdere begeleiders om de zij-instromers bij te staan en te helpen als dat nodig is.

Uitdagingen rondom fondsen en flexibiliteit

In de wet- en regelgeving rondom zij-instroom zijn er nog verbeterpunten. Als een zij-instromer zich aanmeldt, dan is het op dit moment vooraf niet duidelijk of er voor diegene subsidie beschikbaar is. Dit terwijl de besturen het driedubbele van de subsidie moeten investeren. Hierdoor hebben besturen besloten om pas over een paar maanden weer kandidaten aan te nemen.

Dit terwijl het lerarentekort alleen maar toeneemt. Om deze reden zou het beter zijn als vooraf duidelijk is of er wel of geen subsidie beschikbaar is voor de betreffende kandidaat.

Het flexibele karakter van de opleiding zorgt voor een ander knelpunt. Wanneer verkorte deeltijdstudenten

na 1 oktober instromen, ontvangt de opleiding niet de bekostiging van 8000 euro, maar alleen het collegegeld. Het is dus eigenlijk beter als alle studenten aan het begin van het schooljaar starten, terwijl de opleiding juist heel flexibel wil zijn. Dit zijn punten om in de toekomst te verbeteren.

Update project Drenthe

CKC Drenthe en vier andere schoolbesturen uit Groningen en Drenthe zijn samen met NHL Stenden een leerwerktraject gestart, genaamd 'Meesterschap in onderwijs'. Het doel was om zij-instromers een leerwerkplek te bieden. En om scholen en leerkrachten op te laten treden als ambassadeurs van het vak, in een zogeheten movementgroep. Met behulp van een subsidie van het ministerie van OCW konden de projecten van start gaan. Hoe staat het er inmiddels voor met deze sympathieke plannen?

Diversiteit leidt tot meer verdieping

Er hebben zich twaalf kandidaten aangemeld voor het zij-instroomtraject, zonder dat er aan actieve werving is gedaan. Het doel van het project is daarmee voor wat betreft aanmeldingsaantal bereikt. De kandidaten hebben allemaal een aanverwante opleiding of achtergrond. Potentiële zij-instromers die geen relevante werkervaring hebben, zijn naar de verkorte deeltijdopleiding doorverwezen.

De kandidaten waren onder andere actief in de sociaal-pedagogische hulpverlening, hebben eerder met kinderen gewerkt als logopedist of waren hiervoor leraar in het voortgezet onderwijs. Deze diverse achtergronden blijken een grote meerwaarde te hebben voor de scholen. Zo is er een zij-instromer met veel ervaring in de jeugdzorg en expertise rondom gedragsproblematiek. Deze persoon is op een school geplaatst die hiermee te maken heeft en ondersteunt daar de leraren op dit vlak. Op die manier bieden de zij-instromers niet alleen een oplossing voor het lerarentekort, maar brengen zij ook meer verdieping.

Afstandsleren en bovenformatieve aanstelling

De inhoud van de opleiding is gebaseerd op die van de verkorte deeltijdopleiding. Maar dan meer toegespitst op zij-instromers met relevante werkervaring. Er is gekozen voor afstandsleren: de studenten komen één dag per maand bijeen en gaan vier keer per jaar bij elkaar op werkbezoek. De scholen stellen alle zij-instromers in eerste instantie bovenformatief aan. Hier staat geen bepaalde duur voor. De kandidaat blijft bovenformatief zolang als dat nodig is. Pas als hij of zij er klaar voor is, gaat de persoon volledig zelfstandig een groep draaien.

'Work in progress' bij de movementgroep

De movementgroep is in het leven geroepen om de mooie kanten van het leraarschap uit te dragen. Zowel de betrokken scholen als de leerkrachten treden op als ambassadeurs van het vak. Zo krijgt het negatieve beroepsimago uit de media – hoge werkdruk en laag salaris – een tegengeluid.

Op dit moment werken de betrokkenen aan een website. Deze website dient niet alleen ter promotie van het leraarsvak. Er komen ook een vacaturebank en een

OPBRENGSTEN
ZIJ-INSTROOM

UPDATE PROJECT ZIJ-
INSTROMERS AMSTERDAM

UPDATE PROJECT
LIMBURG

UPDATE PROJECT
DRENTHÉ

UPDATE PROJECTEN
WERK MAKEN VAN LEREN

EDUCatieve MINOR EN PROJECT
GULDEN MIDDENWEG

overzicht van scholen waar geïnteresseerden een dagje mee kunnen lopen op te staan. Daarnaast werken studenten van NHL Stenden aan twee wervingsfilmpjes. Eentje voor carrièreswitchers en eentje voor jongeren die een studie gaan kiezen.

Aandachtspunten: hoge kosten, structurele fondsen

Naast alle positieve kanten van beide projecten, zijn er ook een paar aandachtspunten. Zo lijkt de subsidie substantieel, maar het grootste deel ervan gaat naar de opleiding en het assessment. Er blijft dus maar een beperkt bedrag over voor de schoolbesturen. De kosten zijn daardoor alsnog hoog.

Bovendien zou het beter zijn als er structurele bekostiging komt in plaats van alleen een subsidie. Er zijn namelijk tekenen dat zij-instromers een belangrijke doelgroep voor het onderwijs worden. Zo neemt in Noord-Nederland het aantal voltijdstudenten van de pabo af en woont er steeds minder jeugd in de provincies. De groep dertigers en veertigers die een carrièreswitch wil maken, kan daardoor in de toekomst groter zijn dan de groep die instroomt via de reguliere voltijdopleiding. Een duale opleiding met reguliere bekostiging zou om die reden beter zijn dan een tijdelijk project.

OPBRENGSTEN
ZIJ-INSTROOM

UPDATE PROJECT ZIJ-
INSTROMERS AMSTERDAM

UPDATE PROJECT
LIMBURG

UPDATE PROJECT
DRENTHÉ

UPDATE PROJECTEN
WERK MAKEN VAN LEREN

EDUCATIEVE MINOR EN PROJECT
GULDEN MIDDEWEG

Update projecten Werk maken van Leren

Samen met maar liefst 17 schoolbesturen is 'Werk maken van Leren' met de HU Pabo begonnen aan projecten voor zij-instromers. De plannen behelzen het opzetten van een intensief inwerktraject en een effectieve opleiding voor zij-instromers. Hoe staat het er inmiddels voor met de ambitieuze plannen?

Vliegende start met twee werkgroepen

'Werk maken van Leren' kon voortbouwen op het netwerk dat was ontstaan vanuit een eerder project. De betrokkenen hadden zelfs al een vast dagdeel in hun rooster om eraan te werken. Hierdoor ging het actieonderzoek binnen een maand vliegend van start.

Er zijn twee werkgroepen opgericht: de projectgroep en de leerwerkgroep. De projectgroep houdt zich vooral bezig met hoofdlijnen en theorie. Dit resulteert bijvoorbeeld in een literatuurstudie met aanbevelingen. De leerwerkgroep zit dicht bij de praktijk en richt zich op de concrete invulling van vragen. Het actieonderzoek van deze groep bestaat uit stapsgewijs werken met na iedere stap een evaluatieronde.

Na elke stap is er dus een evaluatie met de betrokkenen. Die beslissen vervolgens wat de volgende acties zijn. Op dit moment zit het project in deze fase van stapsgewijs werken. Uiteindelijk komt hier een integrale aanpak voor zij-instroom uit voort. Tot nu toe verloopt dit proces erg goed: alle leden van de werkgroep zijn bevlogen en enthousiast.

Gebrek aan capaciteit en geld bij basisscholen

Voordat geïnteresseerden deel mogen nemen aan de opleiding voor zij-instromers, vindt er een geschiktheidsonderzoek plaats. Op dit moment zijn er twintig deelnemers. De beoordelaars kijken heel kritisch naar de potentiële studenten. Daardoor haalt ongeveer 75 procent het traject van zij-instromers niet. Toch zitten de problemen niet in de geschiktheid of het animo van geïnteresseerden.

Gebrek aan capaciteit en geld van de basisscholen zijn de belangrijkste knelpunten. Zo zijn er te weinig ervaren schoolleiders die de zij-instromers kunnen begeleiden. Door het lerarentekort belanden zij namelijk vooral voor de klas. Een oplossing hiervoor is meer leraren opleiden tot schoolleider. De scholen zijn daarmee al begonnen.

De geldkwestie is minder makkelijk op te lossen: scholen moeten de subsidie voor zij-instromers al voor zoveel andere kosten inzetten, dat er geen geld meer over is om schoolleiders vrij te stellen. Ook dat heeft als gevolg dat er te weinig capaciteit is om zij-instromers te begeleiden.

OPBRENGSTEN
ZIJ-INSTROOM

UPDATE PROJECT ZIJ-
INSTROMERS AMSTERDAM

UPDATE PROJECT
LIMBURG

UPDATE PROJECT
DRENTE

UPDATE PROJECTEN
WERK MAKEN VAN LEREN

EDUCATIEVE MINOR EN PROJECT
GULDEN MIDDENWEG

Opleiding voor zij-instromers verbeterd

Degenen die op basis van het geschiktheidsonderzoek bekwaam zijn bevonden om voor de klas te staan, kunnen beginnen aan de opleiding voor zij-instromers. Op dit moment zijn er twintig studenten aan deze opleiding bezig. Er doen niet alleen zij-instromers mee. Het traject is ook bedoeld voor gewone deeltijdstudenten. Met dank aan de leerwerkgroep is het nieuwe curriculum meer gericht op de behoeften van de student en modulair ingericht. Daarnaast is de samenwerking tussen de theorie en de praktijk nog beter geworden. Daardoor is de studie optimaal afgestemd op de praktijk. De leerwerkgroep besteedt hier blijvend aandacht aan.

Belemmering voor zij-instromers van verkorte deeltijdopleiding

Studenten van de flexibele deeltijdopleiding kunnen in theorie gemakkelijk overstappen naar het zij-instroomtraject. Zo'n overstap verkort de duur van de studie aanzienlijk. Daardoor kan zo iemand eerder aan de slag als leraar. Bovendien hebben deze kandidaten de grootste kans van slagen. Zij hebben tijdens hun deeltijdopleiding al stage gelopen en zijn al ondergedompeld in

het onderwijs. Toch krijgen deze studenten weinig kans om over te stappen, omdat scholen – die al een geldgebrek hebben – voor dit soort studenten geen

subsidie krijgen. Dit is een belemmering in de regelgeving, terwijl hier wel degelijk kansen liggen.

Zo staat het ervoor met de educatieve minor en project Gulden Middenweg

Hoe laten we meer mensen kennismaken met het beroep van leraar, zonder dat ze meteen aan een hele opleiding vastzitten? En hoe zorgen we ervoor dat de mensen die wél zo'n opleiding doen, halverwege al betaald voor de klas staan? De Marnix Academie in Utrecht ging met deze vragen aan de slag. De antwoorden kwamen in de vorm van twee projecten: de minor Oriëntatie op Leraar Basisonderwijs en de Gulden Middenweg. Met dank aan de financiële bijdrage van het ministerie van OCW zijn beide projecten intussen van start gegaan. Tijd voor een korte stand van zaken.

Studenten met verschillende achtergronden

Onlangs begonnen acht studenten aan de oriënterende minor. Allemaal overwegen zij de deeltijdopleiding. Maar ze zijn er nog niet zeker van of ze echt leraar willen worden. De groep is divers. Zes deelnemers zijn vierdejaars hbo-studenten die hun keuzeruimte vullen met de minor. Een andere deelnemer heeft al een universitaire studie afgerond. Eén persoon oriënteert zich op een carrièreswitch.

Scholen blij met stagiairs

De studenten hebben een dag in de week les en lopen anderhalve dag stage op één van de zeven deelnemende basisscholen. De eerste indruk van de betrokken docenten is dat de scholen blij zijn met de stagiairs. Als vierdejaars en reeds afgestudeerden brengen ze de nodige kennis mee. Bovendien is er geen beoordeling nodig, wat begeleiders veel tijd bespaart.

Meekijken, onderzoeken en lesgeven

De studenten hebben een relatief vrije rol. Ze mogen de stageperiode invullen naar hun eigen leerbehoeften. Ze kunnen bijvoorbeeld een dag in de week stage lopen bij een vaste groep en de overige tijd gebruiken om eens mee te lopen met een directeur of interne begeleider. De stageopdrachten zijn van een meer observerende aard. Maar als een student dat wil, is het ook mogelijk om zelf een les te geven. Verder voeren de studenten een praktijkonderzoek uit tijdens de stageperiode.

Theorie zorgt voor kritische blik op het basisonderwijs

In het theoretische deel van de stage ontwikkelen deelnemers een kritische blik op het basisonderwijs. Zo vormen ze bijvoorbeeld een gefundeerde mening over gepersonaliseerd leren. Ook leren ze complexe vraagstukken te onderzoeken op basis van wetenschappelijke disciplines. Zo'n vraagstuk kan in het verlengde liggen van de studieachtergrond, maar ook uit een hele andere richting komen.

OPBRENGSTEN
ZIJ-INSTROOM

UPDATE PROJECT ZIJ-
INSTROMERS AMSTERDAM

UPDATE PROJECT
LIMBURG

UPDATE PROJECT
DRENTHE

UPDATE PROJECTEN
WERK MAKEN VAN LEREN

EDUCATIEVE MINOR EN PROJECT
GULDEN MIDDENWEG

Veel interesse voor 2019

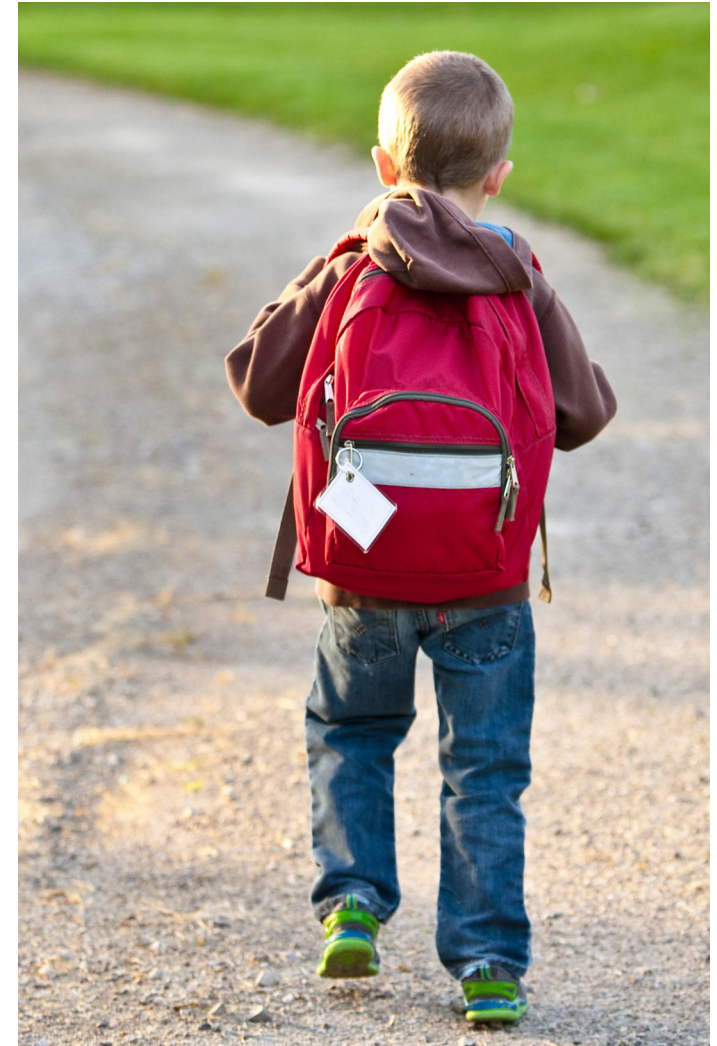
Heeft een student de minor succesvol afgerond en heeft dit interesse gewekt voor de deeltijdopleiding? Dan zijn er vrijstellingen mogelijk. Welke dat precies zijn, hangt af van de vooropleiding van de deelnemer. De minor is ontwikkeld op NLQF6-niveau, waardoor hij ook geschikt is voor universitaire studenten. Voor het tweede instroommoment in februari 2019 is al behoorlijk wat interesse.

Project de Gulden Middenweg

Het andere project dat de Marnix Academie startte, heet de Gulden Middenweg. Daarmee hebben studenten van de versnelde pabo-opleiding na het eerste jaar de mogelijkheid om als leraar-ondersteuner te werken. Dit maakt het mogelijk om al vanaf het tweede jaar – drie dagen per week – te werken onder begeleiding van een leerkrachtcoach. In september zijn de eerste vijf studenten gestart.

Roostervrij maken leraren is een uitdaging

Dit laatste project kent nog wel een aantal uitdagingen. De leraar-ondersteuner is een deeltijdstudent die zelfstandig een groep draait onder verantwoordelijkheid van een roostervrij gemaakte leerkracht-coach. In de praktijk blijkt het nog lastig om scholen te vinden die bereid zijn om een leraar volledig vrij te roosteren. Onder meer vanwege financiële redenen. De studenten moeten verder zeer zelfstandig zijn. Dat vraagt om een goede selectie.

Colofon

Dit is een uitgave van het Arbeidsmarktplatform PO, het expertisecentrum op het gebied van arbeidsmarkt in het primair onderwijs, van en voor werknemers en werkgevers.

november 2018

www.arbeidsmarktplatformpo.nl

© Arbeidsmarktplatform PO

Niets uit deze uitgave mag worden veelevoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm, CD, internet of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteur.

OPBRENGSTEN
ZIJ-INSTROOM

UPDATE PROJECT ZIJ-
INSTROMERS AMSTERDAM

UPDATE PROJECT
LIMBURG

UPDATE PROJECT
DRENTH

UPDATE PROJECTEN
WERK MAKEN VAN LEREN

EDUCATIEVE MINOR EN PROJECT
GULDEN MIDDENWEG